

Standart kuşak kopukluğunu yaşadktan sonra bugün iki iyi dost ve arkadaş olan General Muhsin Batur ile oğlu Enis Batur birbirlerini anlattılar.

Uçan general ve şair-yazar oğlu

Muhsin Batur
1920 yılında İstanbul'da doğan Muhsin Batur, 1949 yılında Hava Harp Akademisi'ni bitirdi. 1969-73 yılları arasında Hava Kuvvetleri Komutanlığı yaptı. 12 Mart Muhtırası'nı imzalayan dört generalden biriydi. 1974-1980 yılları arasında senatör olarak görev yaptı, 1980 yılında cumhurbaşkanlığına aday gösterildi, yeterli oyu alamadı.

Enis Batur
1952'de Eskişehir'de doğdu. ODTÜ ve Paris Üniversitesi'nde sosyoloji eğitimi gördü. 1978-80 arasında Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlar Dairesi Başkanlığı yaptı. Kitapları arasında *Tahta Troya*, *Alternatif Aydın*, *Babil Yazıları*, *İblise Göre İncil*, *Kandil*, *Sarıç*, *Bu Kalem Bukalemun* sayılabilir.

Muhsin Batur

Biz eşimle tanışarak, anlaşarak evlendik. İlk çocuğumuz çok erken oldu, ama uğurlu geldi. İki sene sonra ben Akademi'yi kazandım, kurmay oldum. Asker olduğum için çok sık tayinimiz çıkıyordu, bu yüzden ikinci çocuğu hiç düşünmüyorduk.

Eşimin annesi çok esprili bir kadındı, beni de çok severdi. Bir gün bana, "Sen bu Leman'ı dinleme, bir tane de oğlunuz olsun, sana benzesin" dedi. Enis doğdu, gerçekten de bana çok benzer. O da uğurlu geldi, iki yaşındaydı, Napoli'ye dış göreve gittik.

Napoli'deyken Enis üç yaşlarında, dikkatimi çekti, çok güçlü bir belleği vardı. İşlek bir caddede oturuyorduk. Bana yoldan geçen arabaların markasını sorardı. Ben de söylerdim. İşte, bu Dodge 54, Ford 55 filan diye. Bir kere söylerdim, hemen kapardı.

Savaş görmüş bir pilotun sıkı disiplini

Çok yaramaz bir çocuktuk. Çok yaramaz... Kovboyculuk oynardı kendi kendine çift tabancayla, beş dakika bir fırtına eserdi, sonra sessizlik olurdu. Bir de bakardım ki odasında, ansiklopedi hazırlıyor kendi kendine. A'dan başlamış, bildiği şeyleri yazmaya. Sonra B'ye geçmiş... Biz kızımızı da oğlumuzu da yatılı okulda okuttuk. Enis'i Saint-Joseph'e verdik. Orada da aşırı bir disiplin vardı. Enis'in karnesi hep ceza dolu olurdu. Bakıtım,

çocuklara nefes aldırıyorlar bir gün okulun müdürüyle konuşmaya gittim. Müdüre, "Ben, dedim zaman geliyor kırk elli bin kişiye kumanda ediyorum. Bu kadar sıkı disiplin bizde bile yok. Ben herkese ceza vermeye kalksam, başedemem." Müdür cezaların gerekçelerini kendine göre açıkladı. Ama ben sonradan öğrendim ki, müdür, Fransızların İkinci Dünya Savaşı'na katılmış çok ünlü bir pilotuymuş... Ama herşeyi baştan yaşasam, çocuklarımı kesinlikle yatılı okula vermem. Tatillerin yarısını bu cezalar yüzünden dargın geçirirdik.

Lisenin sonuna doğru Enis duruldu. Aslında hep başına buyruk bir insandı. Ben çok fazla müdahale etmezdim. Bir yandan da yazarlığa başladı. Ulus gazetesine yazılar yazıyordu. Liseden sonra hem Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni hem de Orta Doğu'yu kazandı. Ama akli pek ekonomide değildi. Sanırım biraz da siyasi grupların baskısına uğradı, Paris'e gitmek istedi. Ben de "Güle güle, ama on para vermem, ona göre" dedim. Enis annesine güveniyordu herhalde. Gitti, orada okurken bu sefer de "Ben evleneceğim" dedi. "İyi evlen" dedik, evlendi. Sonra Türkiye'ye geldi, altı yıldır da Türkiye'de. Ben Enis'e pek müdahale etmezdim, onunla daha çok annesi uğraşırdı.

Porsuk kıyısında dayak

Bir gün Eskişehir'deyiz, karakoldan telefon ettiler. "Polisler oğ-

lanuzu dövdü" dediler. Ben de o zamanlar generalim, bir hisimla atladım arabaya, karakola gittim. Girdim içeri, "Kim dövdü benim oğlumu?" diye. Meğer Enis, arkadaşlarıyla Porsuk Nehri'nin kıyısındaymiş. Karşı kıyıda da bir polis varmış, nişan tahtası varmış orada. Bizimkiler karşı kıyıdan okla taş atıyorlarmış polise. Polisin de boğazına kadar gelmiş artık, çocuklara belli etmeden Porsuk'un pis sularında yüzüp karşıya geçmiş, bizimkileri pataklamış. Olayın aslını öğrenince hisimla girdiğim karakoldan çok mahcup çıktım.

Enis çok terbiyelidir, saygılıdır. Çocukluğundan beri öyledir. Onu ne kadar tenkit etsek, dinler, kendine göre cevap verir ama hiç karşı çıkmaz. Birbirimize sevgiyle bağliız. Artık iki iyi dostuz Enis'le. Aramızda eski çekişmeler yok. Olgun iki insan olarak konuşuruz.

Ben ona hep "Oğlum, yazarlığın dışında da bir mesleğin olsun" dedim. Çünkü yazarlık kazanç getiren bir meslek değildir. Yazarlar hep maddi sıkıntı çekerler. Eskiden daha da fazlaydı. Bu yüzden söylemiştim. Ama Enis yine de yazar oldu, uzun zaman sıkıntı çektikten sonra da hem kendini geçindirebilir hale geldi, hem de iyi bir isim yaptı. Bundan gurur duyuyorum. Benim görüşüme göre, iki türlü yazı yazıyor. Birincisi çok küçük bir kesimin anladığı yazılar, ki ben bu kesimin içinde yokum. Bir de herkesin anlayacağı, seveceği yazılar yazıyor. Onları ben de okuyorum. Ona "Bu iki türün arasında bir denge bul" demiştim. Ama o,

"Bugün anlamasalar da bir gün anlayacaklar baba" diyor. Buna ben de katılıyorum aslında.

Şimdi Enis'le iki arkadaşız. Bizze gelir, otururuz, yerz içeriz. Aynı marka sigarayı içiyoruk ama ben bıraktım. O çok sigara içiyor.

Onunla her konuda konuştuğumuz söyleyemem. Çünkü o benden fazla şey bildiği için ben bilmediğim konularda konuşmuyorum. Benim de bildiğim konularda, eşit şartlarda konuşuyoruz.

Enis Batur

Muhsin Batur'u "uçan general", Kuvvet Komutanı, 12 Mart muhtırasına imza atan bir asker-poli tikacı, CHP senatörü, 1980'in direktan dönen cumhurbaşkanı adayları sanıyorlar.

Öyle değil oysa: 1960-61 kışı, Eskişehir'in koyu gecelerinde yüksek sesle, İngilizce'den çevirip 1001 Gece Masalları'nı okuyor; Saint-Joseph yıllarımızda azgın bir öğrenci olduğum için ilişkimiz gergin; 1973'de Paris'e gitme kararlığım karşısında mesafeli bir biçimde "şans diliyor" ama "tanımıyor" aslında; şimdi, gazete ve dergilerde benimle ilgili her satırı merakla, eğer yanılmıyorsam biraz da gururla izliyor. Bütün bunlar normal: Muhsin Batur, kamuoyu için başka birşey-benim için: Herşeyden önce babam.

Standart kuşak kopukluğu

Onunla standart kuşak kopuk-

luğunu yaşadık. O, Nat King Cole seviyordu, ben Jimi Hendrix. Oğlum 13 yaşında; Metallica seviyor ve benim Wagner'imle alay ediyor. Ben, insanın babasının olmasının büyük bir sorun olduğunu oğlum büyürken anladım: Ondan önce sorunun benimle babam arasında olduğunu sanıyordum. Artık babamla çatışmamız bitti, şimdi oğlum benimle çatışıyor.

Babamı, çocukluk yıllarıma döndüğümde, önce sessizliğiyle hatırlıyorum: Çok az konuşurdu. Katı yanları vardı, ama çelişkili biçimde yumuşaktı. El kaldırmazdı hiç, azarlamazdı. Daha kötüsünü yapar, küserdi. Bu huyu bana ya geçti, ya da bulaştı. Ben de küserim hep.

Dehşet verici bir fizik benzerliğimiz vardır. Ben daha iri yarıyım, onun dışında fotokopi makinasında çoğaltılmış gibiyim. Tedirgin olmadım bu benzerlikten, huylarımız o kadar benzemiyorduk. Formasyonunda çok ciddi payı oldu:

Birincisi, "genel kültür" sahibi olmaya müthiş tutkusu vardı, benim meraklarımı keyifle karşıladı ve destekledi hep. İkincisi, yabancı dil öğrenimi ve iyi bir eğitim hem ablam için, hem benim için takıntıydı Maddi koşullarını zorlayarak kolejlere gönderdiler bizi, annem ve o. Üçüncüsü, annesi iyi piyano ve org çaldığı için, bana cebren müzik dersleri aldırttı. Dördüncüsü, okuma merakımı kamçılardı hep: 12 Mart döneminde, Troçki'nin kitaplarını yurtdışından kendi getirtirdi bana.

Ama babamdan aldığım asi mi-

ras, onun ahlâkıdır: Ayya dayı dememeyi, boyun eğmemeyi, doğru bildiğimden vazgeçmemeyi ondan öğrendim. Bunları bana tavırlarıyla, dik duruşuyla gösterdi.

Çatışmalarımızı küçümsemiyorum. Onlar da besledi beni. Babam pozitivisttir: Aklın gücüne inanır. Ben irrasyonelim, anneme çekmişim. Zaten duyarlığımın bütün haritası annemin izlerini taşır. Düzyak bir çocuk olmadım, ilk gençlik yıllarımda büyük iniş-çıkışlarım oldu: Onlara yetişemeyecek kadar meşguldü babam, yanlış yere gideceğim korkusuyla kabuk tuttu bana karşı, öyle sanıyorum ki güven duymakta gecikti. Haksız da değildi: Lise müdürüm, benim ileride büyük bir şey olacağımı söylemiş ona: "Ama", demiş: "Büyük bir gangster de olabilir."

Etkili ve ünlü birinin oğlu olmak

Yolumu çizme sancısı çektiğim yıllarda babam doruktaydı. Etkili ve ünlü birinin oğlu olmak kolay kaldırırlı yük değildir. Hele 18 yaşında biri için. Canım araba çalmak istediğinde babamın konumu hatırlatılırdı bana, kimse anlamıyordu ki babamın konumu nedeniyle araba çalmak istiyordum ben. Sonuçta baba-oğul, tuhaf toplumsal uçları seçmiş bulunduk: O, asker ve politikacıydı; ben, şair ve yazar oldum. Babam, büyük kitlelerin hayatını etkiledi, ben küçük bir azınlığın içinde durmayı seçtim. Bu